

Izveštaj o razmatranju usaglašenosti

Belgrade Solid Waste Javno-privatno partnerstvo (JPP)

Broj projekta EBRD 46758

Predmet 2019/02

Decembar 2020. godine

Nezavisni projektni mehanizam odgovornosti (IPAM) je mehanizam odgovornosti EBRD-a. IPAM sprovodi nezavisnu reviziju problema sa kojima se obraćaju pojedinci ili organizacije, a koji se odnose na Projekte koje Banka finansira, za koje se veruje da su uzrokovali ili mogu uzrokovati štetu. Cilj mehanizma je da pojednostavi rešavanje socijalnih problema, problema koji se odnose na životnu sredinu i javno objavljivanje informacija među interesnim stranama; da utvrdi da li je Banka ispoštovala svoju Politiku zaštite životne sredine, Socijalnu politiku i Politiku pristupa informacijama koje su specifične za dati projekat; i tamo gde je primenjivo, da reši neusaglašenost sa navedenim politikama i spreči buduće Bančine neusaglašenosti.

IPAM predstavlja nezavisnu funkciju, kojom se upravlja van Bančinih investicionih operacija (tj. van bančinog menadžmenta), koja direktno izveštava Odbor direktora preko Komisije za reviziju.

Za više informacija o IPAM-u, kontaktirajte nas ili posetite <https://www.ebrd.com/project-finance/ipam.html>.

<p>Podaci za kontakt</p> <p>The Independent Project Accountability Mechanism (IPAM) European Bank for Reconstruction and Development One Exchange Square London EC2A 2JN</p> <p>Telefon: +44 (0)20 7338 6000 Email: ipam@ebrd.com</p>	<p>Kako podneti žalbu u okviru IPAM-a</p> <p>Pitanja vezana za učinak u oblasti životne sredine i socijalnih pitanja u projektima EBRD-a mogu se uputiti elektronskom poštom, telefonom ili u pisanom obliku putem <i>online</i> formulara na:</p> <p> https://www.ebrd.com/project-finance/ipam.html</p>
---	--

Sadržaj

Spisak skraćenica	5
Kratak pregled	6
1. Osnovni podaci	9
1.1. Projekat	9
1.2. Zahtev.....	9
2. Metodologija obrade predmeta i Razmatranja usaglašenosti.....	10
2.1. Obrada predmeta pre Razmatranja usaglašenosti	10
2.2. Proces Razmatranja usaglašenosti u okviru IPAM-a	10
2.2.1. Ciljevi	10
2.2.2. Opseg Razmatranja usaglašenosti u okviru IPAM-a	11
2.2.3. Metodologija Razmatranja usaglašenosti	12
3. Razvoj projekta i uključivanje EBRD-a.....	13
3.1. Kontekst projekta	13
3.2. Pregled Dubinske analize EBRD-a u oblasti ekoloških i socijalnih uticaja	14
4. Okvir za Razmatranje usaglašenosti	15
4.1 Obaveze Banke u primeni Politike za zaštitu životne sredine i socijalna pitanja (ESP) iz 2014. godine i UR	15
4.1.1. Uslov za realizaciju 1: Procena i upravljanje ekološkim i socijalnim uticajima i pitanjima	16
4.1.2. Uslov za realizaciju 3: Efikasnost resursa i sprečavanje i kontrola zagađenja	16
4.1.3. Uslov za realizaciju 10: Objavljivanje informacija i uključivanje nosilaca interesa	17
5. Analiza usaglašenosti EBRD-a sa Politikom zaštite životne sredine i socijalnih pitanja (ESP) iz 2014. godine	18
5.1 Uslov za realizaciju 1 (UR 1): procena i upravljanje ekološkim i socijalnim uticajima	18
5.1.1. Opseg primene	18
5.1.2. Pitanja koja su pokrenuli Podnosioci zahteva	18
5.1.3. Nalazi Razmatranja usaglašenosti	18
5.2. UR 3: Pitanja efikasnost resursa i sprečavanje i kontrola zagađenja koje su pokrenuli Podnosioci zahteva	21
5.2.1. Nalazi Razmatranja usaglašenosti	21
5.3. Uslov za realizaciju 10: Objavljivanje informacija i uključivanje nosilaca interesa	22
5.3.1. Pitanja koja su pokrenuli Podnosioci zahteva	22
5.3.2. Nalazi Razmatranja usaglašenosti	22
6. Zaključci i preporuke	23

Spisak skraćenica

Skraćenica	Pun naziv
AIP	Politika EBRD-a o pristupu informacijama
CDW	Građevinski otpad i otpad od rušenja
GB	Grad Beograd
OCĐ	Organizacija civilnog društva
EAR	Izveštaj o proceni podobnosti
EZ	Evropska zajednica
EfW	Energija proizvedena od otpada
EU	Evropska unija
E&S	Životna sredina i socijalna pitanja
ESĐ	Odeljenje EBRĐ-a za životnu sredinu i održivost
ESDD	Presek stanja životne sredine i socijalnih pitanja
ESIA	Procena uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja
ESMP	Plan upravljanja životnom sredinom i socijalnim pitanjima
ESP	Politika EBRĐ-a za zaštitu životne sredine i socijalna pitanja
GIP	Dobra međunarodna praksa
IESC	Nezavisni konsultant za životnu sredinu i socijalna pitanja
IFC	Međunarodna finansijska korporacija
MFI	Međunarodna finansijska institucija
IPAM	Nezavisni projektni mehanizam odgovornosti
Zajmodavci	EBRD i IFC
LARR	Pregled preuzimanja zemljišta i raseljavanja
LTA	Tehnički savetnik Zajmodavaca
MSW	Komunalni čvrsti otpad
PAP	Politika projektne odgovornosti
PŽM	Projektni žalbeni mehanizam
PŽM PP	Pravila procedure Projektnog žalbenog mehanizma iz 2014. godine
JPP	Javno-privatno partnerstvo
UR	Uslovi za realizaciju
RFP	Zahtev za dostavljanje ponuda
SEP	Plan uključivanja nosilaca interesa
SIA	Procena socijalnog uticaja
SPV	Vozila za posebne namene
ToR	Projektni zadatak
USD	Američki dolar

Kratak pregled

Projekat:

Projekat [Belgrade Solid Waste PPP](#) (46758) (Projekat) nalazi se na mestu postojećeg postrojenja za otpad u Vinči, zapadno od Beograda, Srbija. Projekat podrazumeva finansiranje dugom u iznosu od 70 miliona evra za Beo Čista Energija d.o.o Beograd (Klijent ili BČE), društvo sa ograničenom odgovornošću osniva sa jedinom svrhom sprovođenja i finansiranja Projekta u okviru koncepta Projektuj, izgradi, finansiraj, upravljaj i prenesi (DBFOT) u vlasništvu konzorcijuma koji je integrisao globalnu komunalnu kompaniju Suez, S.A., japanski konglomerat Itochu Corporation i Marguerite Fund II, panevropski kapitalni fond. Operacija će omogućiti kompaniji da finansira, izgradi i upravlja deponijom i objektima za preradu i odlaganje sakupljenog zaostalog komunalnog otpada nastalog u trinaest gradskih opština Grada Beograda zapremine od oko 510.000 tona/godišnje i preradu građevinskog otpada i otpada od rušenja (CDW) do zapremine od oko 200.000 tona/godišnje prikupljenog na toj teritoriji. Projekat takođe dobija podršku Međunarodne finansijske korporacije (IFC) i Multilateralne agencije za garancije ulaganja (MIGA).

Projekat se nalazi na mestu postojeće deponije otpada u Vinči, zapadno od Beograda i predviđa

- i. sanaciju, zatvaranje i naknadno zbrinjavanje postojeće deponije Vinča;
- ii. izgradnju nove deponije; i
- iii. izgradnju postrojenja za spaljivanje za proizvodnju energije iz otpada (EfW), kao i postrojenje za građevinski otpad i otpad od rušenja (CDW).

Odbor direktora EBRD-a je odobrio Projekat 18. septembra 2019. Godine, kao projekat Kategorije A u okviru [Politike EBRD za zaštitu životne sredine i socijalna pitanja \(ESP\) iz 2014. godine](#), i sredstva tog zajma se trenutno povlače.

Zahtev:

[Zahtev](#), koji su Projektnom žalbenom mehanizmu 12. septembra 2019. godine zajednički podnele organizacije civilnog društva Ne Davimo Beograd (Srbija) i CEE Bankwatch (regionalna) kao podnosioci zahteva, izražava zabrinutost u vezi sa (i) robusnošću Procene uticaja Projekta na životnu sredinu i socijalna pitanja (ESIA) - navodeći adekvatnost sprovedene analize alternativa; (ii) navodima da se u dizajnu Projekta ne obraća pažnja na sprečavanje komunalnog otpada i alternative ne-spaljivanja; (iii) usklađivanjem analize Projekta sa obavezama iz Politike zaštite životne sredine i socijalnih pitanja iz 2014. godine; (iv) brigom oko perioda javnog pristupa i perioda objavljivanja studija Procene uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja (ESIA) vezane za komponente postrojenja za spaljivanje i deponije gasa u okviru Projekta; (v) odsustvo polaznih podataka i projekcija koje će se uzeti u obzir u dizajnu Projekta; (vi) obuhvat komponente rehabilitacije deponije u dizajnu Projekta; (vii) navodna neusaglašenost za standardima EU u oblasti kontrole zagađenja; i (viii) indirektnim socijalnim uticajima na neformalne sakupljanče otpada koji žive na i oko lokacije za preradu otpada, navodeći nedostatak procene potencijalnih uticaja na ove grupe.

Podnosioci zahteva su zatražili od PŽM-a da sprovede Razmatranje usaglašenosti kako bi se pozabavili pitanjima pokrenutim u njihovom zahtevu kako bi se utvrdilo „...da li je EBRD postupila u skladu sa sopstvenim politikama“.

Opseg i metodologija Razmatranja usaglašenosti:

Proces Razmatranja usaglašenosti započet je u junu 2020. godine angažovanjem *ad hoc* Stručnjaka za PŽM. Zbog očekivane tranzicije Politike u predmetu u julu 2020. godine, razmatranje usaglašenosti od početka je sprovedeno u saradnji između sadašnjem IPAM tima i *ad hoc* PŽM Stručnjaka. U skladu sa Politikom projektne odgovornosti iz 2019. godine, IPAM je sproveo niz aktivnosti utvrđivanja činjenica kako je opisano u nastavku:

- **Pregled dokumenata:** Razmatranje usaglašenosti obuhvatilo je opsežni, detaljni pregled projektnih dokumenata i sekundarnih izvora informacija. Pregled projektnih dokumenata obuhvatio je ESIA dokumentaciju koja je dostupna javnosti, interne dokumente Banke i Klijenta, kao i druge javne dokumente koji se odnose na Projekat. Takođe su pažljivo analizirani Zahtev i odgovori Banke i Klijenta. Pregledani dokumenti se prema potrebi navode u čitavom Izveštaju o razmatranju usaglašenosti, u skladu sa Politikom EBRD-a o pristupu informacijama iz 2019. godine.
- **Uključivanje Strana:** Razmatranje usaglašenosti obuhvatilo je brojne razmene informacija sa relevantnim Stranama putem pisane komunikacije, kao i virtuelnih sastanaka. IPAM je komunicirao sa Podnosiocima zahteva; EBRD-om; i Klijentom. Podnosioci zahteva i rukovodstvo Banke dobili su jednake mogućnosti da stupe u kontakt sa IPAM-om.
- **Angažovanje stručnjaka:** Dodeljeni stručnjaci u okviru ovog Razmatranja usaglašenosti nastavili su da pružaju tehničku ekspertizu timu IPAM-a nakon tranzicije.
- **Poseta lokaciji:** Tokom perioda Razmatranja usaglašenosti nisu sprovedene posete lokaciji zbog ograničenja putovanja zbog pandemije KOVIDA-19. Međutim, s obzirom da je u decembru 2019. godine sprovedena rana poseta lokaciji, informacije i uvidi prikupljeni u tom trenutku korišćeni su za podršku i dopunu istraživanja tokom *desk* analize.

Proces Razmatranja usaglašenosti završen je u decembru 2020. godine, u periodu od 140 radnih dana koji PAP propisuje za završetak nacrtu izveštaja o usaglašenosti.

Zaključci i preporuke:

Ovim Razmatranjem usaglašenosti utvrđeno je da je u vezi sa pitanjima koja su iznesena u Zahtevu 2019/02 koja se odnose na **Projekat javno-privatnog partnerstva *Belgrade Solid Waste* (Beogradski projekat dobijanja energije iz otpada u Vinči) Public Private Partnership Project**, Banka poštovala **opšte odredbe utvrđene u Politici za zaštitu životne sredine i socijalna pitanja (ESP) iz 2014. godine i relevantne Uslove za realizaciju (UR), posebno UR1, UR3 i UR10**. Takođe postoje dokazi da je EBRD svojim akcijama nastojala da obezbedi usklađenost Projekta sa relevantnim srpskim zakonodavstvom i važećim direktivama EU.

Projekat je od velike važnosti za sanaciju deponije Vinča koja, ako ostane u sadašnjem stanju, predstavlja značajnu ekološku odgovornost. Podrška Banke će stvoriti važne ekološke i srodne zdravstvene koristi nakon što postane operativna. Međutim, s obzirom na vreme inicijative i životni ciklus Projekta, mogle bi se postići veće koristi da je EBRD uzela u obzir sledeće:

- Doprinos Projekta srednjoročnim i dugoročnim nacionalnim ciljevima i ciljevima grada u upravljanju otpadom.

- Tekuće revizije direktiva EU i najbolje prakse za upravljanje otpadom i spaljivanje otpada.
- Tekuću reviziju Smernica za životnu sredinu, zdravlje i bezbednost (ESH) Grupe Svetske banke za objekte za upravljanje otpadom.

Gledajući u budućnost, IPAM smatra da bi usvajanje šireg pristupa, posebno u fazi procene, ne samo ojačalo ukupnu održivost portfelja Banke, već bi takođe povećalo dodatnost finansiranja EBRD-a u ovom sektoru.

Nakon pažljivog razmatranja, IPAM daje sledeće preporuke rukovodstvu Banke:

- Za buduće projekte upravljanja otpadom u Srbiji, potrebno je izvršiti kumulativne procene uticaja uz odgovarajuće uzimanje u obzir doprinosa ovog projekta, tako da portfelj finansiranja EBRD-a u tom sektoru i dalje efikasno podržava Srbiju u dostizanju ciljeva EU.
- Promovisati rano i potpuno objavljivanje relevantnih studija tokom faze utvrđivanja opsega, kako bi se osiguralo pravovremeno i robusno uključivanje nosilaca interesa.
- Za komponentu Projekta JPP proizvodnje energije iz otpada, Banka treba da nastavi da promoviše aktivno uključivanje nosilaca interesa, naročito u vezi sa sprovođenjem mera ublažavanja u vezi sa fazom operacije i njihovim ishodima.
- Kao što je utvrđeno u nekoliko projektnih dokumenata, promovisanje snažnog praćenje kako bi se osiguralo da Projekat ostvari planirani učinak.
- Održavati dinamični pristup u proceni životne sredine i socijalnih pitanja kako bi se adresirale varijacije stvarnih uticaja u odnosu na procenjeni uticaj i kako bi se osiguralo da Klijent upravlja ovim uticajima u skladu sa Politikom zaštite životne sredine i socijalnih pitanja EBRD-a i zahtevima EU.

U skladu sa paragrafom 2.7.2 Politike projektne odgovornosti iz 2019. godine koja definiše postupak koji treba slediti ako IPAM utvrdi Usaglašenost Banke, IPAM će podneti konačni izveštaj o Razmatranju usaglašenosti Predsedniku i Odboru u cilju informisanja, a nakon toga će zatvoriti predmet. Nakon ovoga, IPAM će podeliti konačni Izveštaj o Razmatranju usaglašenosti sa Stranama i takođe će ga objaviti u Registru predmeta.

1. Osnovni podaci

1.1. Projekat

Projekat [Belgrade Solid Waste PPP](#) (46758) (Projekat) nalazi se na mestu postojećeg postrojenja za otpad u Vinči, zapadno od Beograda, Srbija. Projekat podrazumeva finansiranje dugom u iznosu od 70 miliona evra za Beo Čista Energija d.o.o Beograd (Klijent ili BČE), društvo sa ograničenom odgovornošću osniva sa jedinom svrhom sprovođenja i finansiranja Projekta u okviru koncepta Projektuj, izgradi, finansiraj, upravljaj i prenesi (DBFOT) u vlasništvu konzorcijuma koji je integrisao globalnu komunalnu kompaniju Suez, S.A., japanski konglomerat Itochu Corporation i Marguerite Fund II, panevropski kapitalni fond. Operacija će omogućiti kompaniji da finansira, izgradi i upravlja deponijom i objektima za preradu i odlaganje sakupljenog zaostalog komunalnog otpada nastalog u trinaest gradskih opština Grada Beograda zapremine od oko 510.000 tona/godišnje i preradu građevinskog otpada i otpada od rušenja (CDW) do zapremine od oko 200.000 tona/godišnje prikupljenog na toj teritoriji. Projekat takođe dobija podršku Međunarodne finansijske korporacije (IFC) i Multilateralne agencije za garancije ulaganja (MIGA).

Projekat se nalazi na mestu postojeće deponije otpada u Vinči, zapadno od Beograda i predviđa

- i. sanaciju, zatvaranje i naknadno zbrinjavanje postojeće deponije Vinča;
- ii. izgradnju nove deponije; i
- iii. izgradnju postrojenja za spaljivanje za proizvodnju energije iz otpada (EfW), kao i postrojenje za građevinski otpad i otpad od rušenja (CDW).

Odbor direktora EBRD-a je odobrio Projekat 18. septembra 2019. Godine, kao projekat Kategorije A u okviru [Politike EBRD za zaštitu životne sredine i socijalna pitanja \(ESP\) iz 2014. godine](#), i sredstva tog zajma se trenutno povlače.

1.2. Zahtev

[Zahtev](#), koji su Projektom žalbenom mehanizmu 12. septembra 2019. godine zajednički podnele organizacije civilnog društva Ne Davimo Beograd (Srbija) i CEE Bankwatch (regionalna) kao podnosioci zahteva, izražava zabrinutost u vezi sa (i) robusnošću Procene uticaja Projekta na životnu sredinu i socijalna pitanja (ESIA) - navodeći adekvatnost sprovedene analize alternativa; (ii) navodima da se u dizajnu Projekta ne obraća pažnja na sprečavanje komunalnog otpada i alternative ne-spaljivanja; (iii) usklađivanjem analize Projekta sa obavezama iz Politike zaštite životne sredine i socijalnih pitanja iz 2014. godine; (iv) brigom oko perioda javnog pristupa i perioda objavljivanja studija Procene uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja (ESIA) vezane za komponente postrojenja za spaljivanje i deponije gasa u okviru Projekta; (v) odsustvo polaznih podataka i projekcija koje će se uzeti u obzir u dizajnu Projekta; (vi) obuhvat komponente rehabilitacije deponije u dizajnu Projekta; (vii) navodna neusaglašenost za standardima EU u oblasti kontrole zagađenja; i (viii) indirektnim socijalnim uticajima na neformalne sakupljanče otpada koji žive na i oko lokacije za preradu otpada, navodeći nedostatak procene potencijalnih uticaja na ove grupe.

Podnosioci zahteva su zatražili od PŽM-a da sprovede Razmatranje usaglašenosti kako bi se pozabavili pitanjima pokrenutim u njihovom zahtevu kako bi se utvrdilo „...da li je EBRD postupila u skladu sa sopstvenim politikama“.

2. Metodologija obrade predmeta i Razmatranja usaglašenosti

2.1. Obrada predmeta pre Razmatranja usaglašenosti

Zahtev je registrovan 11. oktobra 2019. godine, u vreme kada su na snazi bila Pravila procedura Projektnog žalbenog mehanizma (PŽM) iz 2014. godine. U skladu sa njima, predmet je obrađen prema vremenskim rokovima koji su navedeni u daljem tekstu:

- Zahtev registrovan: oktobar 2019.
- Dodeljen Stručnjak za ispitivanje podobnosti: novembar 2019.
- Primljeni odgovori Banke/Klijenta: novembar 2019.
- Objavljen Izveštaj o proceni podobnosti (EAR): april 2020.
- Imenovan Stručnjak za PŽM: maj 2020.

Pravila procedure PŽM iz 2014. godine su 1. jula 2020. godine zamenjena Politikom projektne odgovornosti (PAP). Prema Odeljku V, delu (c) PAP-a, IPAM je utvrdio da će ovaj predmet biti obrađen u skladu sa odredbama PAP-a¹.

2.2. Proces Razmatranja usaglašenosti u okviru IPAM-a

2.2.1. Ciljevi

Politika projektne odgovornosti (PAP) iz 2019. godine utvrđuje u odeljku 2.7 da je cilj Razmatranja usaglašenosti da utvrdi da li Banka svojim postupcima ili nečinjenjem nije uspjela da postigne usaglašenost za Politikom za zaštitu životne sredine i socijalna pitanja (ESP) ili odredbama Politike pristupa informacijama specifičnim za projekat, u vezi sa odobrenim projektom. Dalje se pojašnjava da Razmatranje usaglašenosti ne vrši procenu usaglašenosti ili učinka Klijenta.

Neusaglašenost Banke će se utvrditi ako se utvrdi da je Banka, svojim postupcima ili nečinjenjem, nije ispoštovala nijednu odredbu ESP-a (uključujući odredbe koje od Banke zahtevaju da nadgleda obaveze Klijenta). Ukoliko se utvrdi neusaglašenost, svrha Razmatranja usaglašenosti je da preporuči sistemske/proceduralne korektivne mere specifične za dati projekat i da se pozabavi štetom povezanoj sa nalazima neusaglašenosti.

¹ Odeljak V pasus (c) o Tekućim Razmatranjima usaglašenosti utvrđuje da će rukovodilac IPAM-a, po svom nahođenju, odrediti da li će dodeljeni Stručnjak za PŽM do kraja sprovesti Razmatranje usaglašenosti koje je započeto, ali nije dovršeno ili će taj postupak biti predmet odredbi ove Politike [PAP], uzimajući u obzir, između ostalog, obim već obavljenog Razmatranja (i njegovo trajanje), kao i pitanje da li je Stručnjak za PŽM već doneo neki zaključak. Svako takvo utvrđivanje i razlozi za takvo utvrđivanje biće objavljeni u Registru predmeta.

PAP dalje utvrđuje da li će IPAM obraditi Predmet na osnovu projektnog zadatka navedenog u Paragrafu 2.6(d). S obzirom na to da je ovaj Predmet prešao iz PŽM u IPAM, opseg ovog Razmatranja i njegovog Projektnog zadatka su predstavljeni u [Izveštaju o proceni podobnosti](#).

2.2.2.Opseg Razmatranja usaglašenosti u okviru IPAM-a

Opseg ovog Razmatranja usaglašenosti definisan je u Izveštaju o proceni podobnosti koji je PŽM objavio u aprilu 2020. godine, a koji uzima u obzir relevantne odredbe Politike zaštite životne sredine i socijalnih pitanja (ESP) iz 2014. godine da bi se pozabavili pitanjima pokrenutim u Zahtevu i uspostavili sledeća pitanja istraživanja:

U pogledu opštih zahteva prema Politici zaštite životne sredine i socijalnih pitanja (ESP) iz 2014. godine:

- Da li je Banka u okviru svog mandata nastojala da, kroz procese procene životne sredine i socijalnih pitanja i nadzora, obezbedi da Projekat bude dizajniran za sprovođenje i rad u skladu sa važećim regulatornim zahtevima? Konkretno, da li je Banka primenila mere ublažavanja hijerarhijski u skladu sa paragrafom B.6?
- Da li je Banka učestvovala u smislenom dijalogu sa nosiocima interesa tokom procesa ESIA koji je predvodio Zajmodavac, u skladu sa Politikom javnog informisanja Banke (kao što je navedeno u paragrafu B.15 ESP-a)?
- Da li je Banka promovisala dobre prakse u uključivanju nosilaca interesa i objavljivanju informacija svom Klijentu, u skladu sa ESP B.15 i UR 10.2, tokom procesa procene uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja?
- Da li je Banka nastojala da obezbedi da Projekat dostigne rezultate u skladu sa UR ESP koji se odnose na ponovno uspostavljanje prihoda i/ili raseljavanje neformalnih skupljača otpada, čak i ako ishodi zavise od Grada Beograda kao treće strane?
- Da li je Banka tražila od Klijenta da sarađuje sa Gradom Beogradom tokom procesa dubinske analize životne sredine i socijalnih pitanja radi postizanja ishoda u skladu sa ESP UR 5, gde je to relevantno, i u okviru njihovog uticaja, prema paragrafu C.39?

U pogledu zahteva utvrđenih u **UR 1: Procena i upravljanje ekološkim i socijalnim uticajima i pitanjima** i **UR 3: Efikasnost resursa i sprečavanje i kontrola zagađenja**.

- Da li je Banka osigurala da se proces procene uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja temelji na najnovijim polaznim podacima o emisiji i čvrstom otpadu na odgovarajućem nivou detalja, kao deo procene kvaliteta vazduha i nivoa otpada, u skladu sa UR 1.7?
- Da li se Banka uverila da je procena klimatskih uticaja (GHG), kvaliteta vazduha i socio-ekonomskih uticaja srazmerna i proporcionalna potencijalnim uticajima i pitanjima povezanim sa Projektom i da li je integrisano pokrila sve relevantne direktne i indirektno ekološke i socijalne uticaje i probleme u operativnoj fazi ciklusa Projekta, u skladu sa UR 1.8?
- U vezi sa analizom alternativa za upravljanje otpadom, da li je Banka potvrdila da je proces procene uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja:
 - uključio ispitivanje tehnički i finansijski izvodljivih alternativa, dokumentovanje obrazloženja za izbor predloženog pravca delovanja (UR 1.10); i

- razmatrao tehnički, finansijski izvodljive i isplative opcije za upravljanje otpadom, kako bi se izbegle ili svele na minimum emisije gasova sa efektom staklene bašte (GHG) povezane sa Projektom tokom realizacije Projekta (UR 3.14)?
- Da li je Banka kroz proces procene uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja podržala Klijenta u usvajanju tehnički/finansijski izvodljivih i isplativih mera za oporavak i ponovno korišćenje otpadnih materijala u sprovođenju Projekta, u skladu sa UR 3.6 i njegovog cilja efikasnosti resursa?
- Da li je Banka nastojala da obezbedi da proces procene životne sredine i socijalnih pitanja Klijenta utvrdjuje odgovarajuće načine sprečavanja i kontrole zagađenja, tehnologije i prakse koje će se primenjivati u okviru Projekta, najprikladnije za izbegavanje ili umanjivanje štetnih uticaja na zdravlje ljudi i životnu sredinu, uzimajući u obzir karakteristike planiranih postrojenja i operacija Projekta, geografsku lokaciju Projekta i ekološke uslove lokalnog ambijenta, u skladu sa UR 3.8?
- Da li je Banka promovisala i nastojala da potvrdi da je Klijent strukturirao Projekat u skladu sa važećim ekološkim standardima EU (naime, u skladu sa Okvirnom direktivom o otpadu, Direktivom o proceni uticaja na životnu sredinu i Direktivom o industrijskim emisijama), gde mogu biti primenjeni na nivou Projekta, u skladu sa UR 3.9 i B.7?

S obzirom na zahteve utvrđene u **UR 10 – Objavljivanje informacija i uključivanje nosilaca interesa**

- Da li je Banka uložila razumne napore da potvrdi da je proces konsultacija o Proceni uticaja na životnu sredinu (EIA) na nacionalnom nivou ispunio primenjive zahteve, proceduralne i materijalne, koji proizilaze iz srpskih zakona o proceni uticaja na životnu sredinu, u skladu sa UR 10.24?

2.2.3. Metodologija Razmatranja usaglašenosti

Proces Razmatranja usaglašenosti započeo je u junu 2020. godine angažovanjem Stručnjaka za PŽM. Zbog očekivane tranzicije Predmeta između Politika u julu 2020. godine, razmatranje usaglašenosti je sprovedeno od početka, uz korišćenje zajedničkog pristupa sada postojećeg IPAM tima i Stručnjaka za PŽM. Prema PAP-u iz 2019. godine, IPAM je preduzeo niz aktivnosti utvrđivanja činjenica kako je opisano u daljem tekstu:

- **Pregled dokumenata:** Razmatranje usaglašenosti obuhvatilo je opsežni, detaljni pregled projektnih dokumenata i sekundarnih izvora informacija. Pregled projektnih dokumenata obuhvatio je ESIA dokumentaciju koja je dostupna javnosti, interne dokumente Banke i Klijenta, kao i druge javne dokumente koji se odnose na Projekat. Takođe su pažljivo analizirani Zahtev i odgovori Banke i Klijenta. Pregledani dokumenti se prema potrebi navode u čitavom Izveštaju o razmatranju usaglašenosti, u skladu sa Politikom EBRD-a o pristupu informacijama iz 2019. godine.
- **Uključivanje Strana:** Razmatranje usaglašenosti obuhvatilo je brojne razmene informacija sa relevantnim Stranama putem pisane komunikacije, kao i virtuelnih sastanaka. IPAM je komunicirao sa Podnosiocima zahteva; EBRD-om; i Klijentom. Podnosioci zahteva i rukovodstvo Banke dobili su jednake mogućnosti da stupe u kontakt sa IPAM-om.
- **Angažovanje stručnjaka:** Dodeljeni Stručnjak za PŽM u okviru ovog Razmatranja usaglašenosti nastavio je da pruža tehničku ekspertizu timu IPAM-a nakon tranzicije.
- **Poseta lokaciji:** Tokom perioda Razmatranja usaglašenosti nisu sprovedene posete lokaciji zbog ograničenja putovanja zbog pandemije KOVIDA-19. Međutim, s obzirom da je u decembru 2019.

godine sprovedena rana poseta lokaciji, informacije i uvidi prikupljeni u tom trenutku korišćeni su za podršku i dopunu istraživanja tokom desk analize.

Proces Razmatranja usaglašenosti završen je u decembru 2020. godine, u periodu od 140 radnih dana koji PAP propisuje za završetak nacrtu izveštaja o usaglašenosti.

3. Razvoj projekta i uključivanje EBRD-a

3.1. Kontekst projekta

Grad je administrativno podeljen na 17 opština, 10 gradskih i 7 prigradskih, sa ukupno procenjenih 1,7 miliona stanovnika. Prosečno se dnevno proizvede 1,800 tona otpada iz domaćinstva u 17 beogradskih opština, što godišnje iznosi oko 657,000 tona otpada. Oko 85 procenata stanovništva obuhvaćeno je uslugama sakupljanja otpada.

Beogradska gradska deponija nalazi se u Vinči, sadašnjem predgrađu Grada Beograda (GB). Osnovana je kao deponija za odlaganje otpada 1977. godine i trenutno je jedna od najvećih deponija bez prerade. U pregledanoj projektnoj dokumentaciji često se navode značajni negativni uticaji na životnu sredinu, zdravlje i bezbednost i zabrinutosti koje ova lokacija donosi. Pored toga, identifikovani rizik od postojećih nestabilnih geotehničkih uslova na lokaciji Vinča potkrepljuju argumenti koji sugerišu da delovi mase deponije mogu dovesti do potencijalnog klizišta.

Prema Proceni uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja (ESIA)², Lokalni plan upravljanja otpadom za period 2011-2020. godine, koji je usvojila Skupština grada Beograda 2011. godine, predviđa poboljšanje prakse sakupljanja i transporta otpada, povećanje ponovne upotrebe otpada i reciklaže, izgradnju postrojenja za preradu otpada (uključujući energiju iz otpada), sanaciju postojeće deponije i otvaranje nove sanitarne deponije u Vinči. U tu svrhu, GB se obratio EBRD sa zahtevom za pomoć u strukturiranju i finansiranju izgradnje i rada nove deponije i pratećih objekata za upravljanje. Grad Beograd je u to vreme razmatrao opcije strukture projekata, uključujući i mogućnost javno-privatnog partnerstva.

Grad Beograd je odlučio da se Projekat sprovede u vidu koncepta Projektuj, izgradi, finansiraj, upravljaj i prenesi (DBFOT) u okviru ugovora o javno-privatnom partnerstvu (JPP) koji će Grad Beograd dodeliti pobedničkoj kompaniji sa koncesijom od 25 godina za operacije i održavanje (O&M) projektnih objekata od datuma završetka postrojenja za proizvodnju energije iz otpada (EfW) i deponijski gas (LFG).

Dana 21. avgusta 2015. godine, Grad Beograd („Grad“) je pokrenuo dvostepeni konkurentni dijalog za JPP projekat za preradu i odlaganje zaostalog komunalnog otpada („RMW“) prikupljenog u 13 (od 17) gradskih opština približne zapremine od 510,000 tona/godišnje i preradu otpada od građenja i rušenja („CDW“) prikupljenog na teritoriji grada (oko 200,000 tona/godišnje).

Kao deo tenderskog postupka za JPP, Grad Beograd je u to vreme naručio izradu Studije o životnoj sredini i socijalnim pitanjima. Studija je obuhvatila projektni zadatak (ToR) za detaljnu Procenu uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja (ESIA), Pregled preuzimanja zemljišta i raseljavanja (LARR) i reviziju Plana uključivanja nosilaca interesa (SEP) koji je Grad prethodno pripremio.

Opsežna studija utvrdila je detaljno projektno rešenje za sanaciju postojećeg postrojenja i uvođenje budućeg rešenja za upravljanje otpadom, uključujući postrojenje za spaljivanje otpada i/ili postrojenje za mehaničko-biološku preradu kao postrojenje za dobijanje energije iz otpada (EfW), pored kontrolisane

² Postrojenje za proizvodnju energije iz otpada Vinča, izgradnja nove deponije i sanacija postojeće deponije, Procena uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja, Verzija 4, EGIS

deponije. Studija je, dalje, kao jedan od ciljeva projekta definisala potrebu za zatvaranjem postojeće deponije Vinča i uvođenje modernog sistema za upravljanje otpadom, što je pre moguće. Dalje se navodi cilj da se mehanički i/ili termički prerađuje maksimalna količina zaostalog čvrstog komunalnog otpada (MSW) preostalog nakon napora Grada Beograda da uvede reciklažu, i na taj način daje svoj doprinos u naporima Srbije da ispuni zahteve Okvirne direktive EU o otpadu i Direktive o deponijama 1999/31/EC o zahtevima za oporavkom i smanjenjem biorazgradivog MSW koji ide na deponije.

Zahtev za dostavljanje ponuda (RFP) prosleđen je odabranim subjektima i sproveden je postupak konkurentnog dijaloga. Tokom ovog procesa, Grad i Ponuđači su procenili projektne alternative uzimajući u obzir Opsežnu studiju za procenu životne sredine i socijalnih pitanja.

Kao rezultat Procesu konkurentnog dijaloga, odlučeno je da će Projekat biti sproveden na postojećoj lokaciji deponije u Vinči i da će biti smanjen kapacitet objekta za termičku preradu sa 500,000 t/god (kako je razmatrano u Opsežnoj studiji životne sredine i socijalnih pitanja iz 2016. godine) na 340,000 t/god. Nakon toga je u aprilu 2017. godine objavljena izmena opsežne studije kako bi prikazala uticaj promena na opseg i ekološke i socijalne implikacije ovih promena.

Grad je u maju 2017. godine objavio poziv za podnošenje konačnih ponuda, a 28. avgusta 2017. godine ugovor o JPP je dodeljen Suez-Itochu, koji je zatim potpisan 29. septembra 2017. godine. Kada je ugovor potpisan, od Egis Grupe je naručena izrada procene uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja (ESIA).

3.2. Pregled Dubinske analize EBRD-a u oblasti ekoloških i socijalnih uticaja

Kao što dokazuju projektni dokumenti i Odgovor rukovodstva EBRD-a, Banka je sprovedla procenu uticaja Projekta na životnu sredinu i socijalna pitanja tokom više godina, sa početnom posetom Beogradu u novembru 2015. godine.

U decembru 2017. godine je potpisano pismo o ovlašćenju sa BCEO, kojim se potvrđuje interesovanje EBRD da učestvuje u finansiranju Projekta nakon procene. Uslovi koje treba proceniti, između ostalih, uključuju poštovanje procedura Banke u oblasti javnih konsultacija.

Zajmodavci su 26. jula 2018. godine, u okviru procesa dubinske analize angažovali ARUP CONSULTING kao Nezavisnog konsultanta za životnu sredinu i socijalna pitanja (IESC) za procenu ekoloških i socijalnih rizika i uticaja povezanih za Projektom. Među zadacima koji su povereni ARUP CONSULTING-u bila je i revizija ESIA paketa³, a naročito provera njegove usklađenosti sa zahtevima Zajmodavca i srpskog zakonodavstva, utvrđivanje nedostataka i pružanje smernica BČE kako bi ih rešila.

Banka je projekat kategorilizovala kao projekat kategorije 'A,' s obzirom na značajne uticaje na životnu sredinu i socijalna pitanja koji se mogu očekivati, i zajedno sa ostalim Zajmodavcima je od Klijenta zahtevala da pripremi potpunu Procenu uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja u skladu sa standardima EBRD-a i IFC-a.⁴ Izveštaj ESDD nije utvrdio značajne nedostatke koji se tiču rizika za životnu sredinu i socijalna pitanja i upravljanje negativnim uticajima, već su predložena manja usklađivanja kako bi se osigurala potpuna usklađenost sa standardima EBRD-a, EU, IFC-a i srpskog zakonodavstva.

³ ESIA paket uključuje Procenu uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja (ESIA), Akcioni plan za raseljavanje, Plan uključivanja nosilaca interesa i Netehnički rezime.

⁴ Dodatak 2 Politike za zaštitu životne sredine i socijalnih pitanja (ESP) iz 2014. godine opisuje neke primere projekata kategorije A na sledeći način – „primeri projekata koji mogu dovesti do potencijalno značajnih nepovoljnih budućih ekoloških i/ili socijalnih uticaja i zbog toga zahtevaju procenu uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja (9) Postrojenja za preradu otpada i odlaganje za spalionicu, hemijska prerada ili deponija opasnog ili toksičnog otpada; (10) Postrojenja za odlaganje otpada velikog obima za spalionicu ili hemijsku preradu neopasnog otpada.

ESIA (2018), Netehnički rezime (NTS), Plan uključivanja nosilaca interesa (SEP), Akcioni plan za raseljavanje (RAP) i Akcioni plan Projekta za životnu sredinu i socijalna pitanja (ESAP) su objavljeni na period od 60 dana za komentare, počevši od 12. oktobra 2018. godine. Za sprovođenje SEP-a i njegovo ažuriranje odgovoran je Grad Beograd preko Gradskog sekretarijata za zaštitu životne sredine uz podršku BČE.

EBRD je odobrio Projekat 18. septembra 2019. godine, a pravni sporazum je potpisan 1. oktobra 2019. godine. Prema projektnoj dokumentaciji, očekuje se da će nova sanitarna deponija biti završena do kraja 2020. godine, dok se završetak projekta i početak punog komercijalnog rada očekuje tokom 2022. godine.

4. Okvir za Razmatranje usaglašenosti

Mandat IPAM-a za Razmatranje usaglašenosti je da utvrdi da li Banka svojim postupcima i nečinjenjem nije ispoštovala Politiku zaštite životne sredine i socijalnih pitanja i/ili odredbe Politike o pristupu informacijama specifične za dati projekat, u vezi sa odobrenim Projektom.

Ulaganje EBRD-a u projekat *Belgrade Solid Waste Public Private Partnership* (JPP) je strukturirano u kontekstu Politike za zaštitu životne sredine i socijalnih pitanja iz 2014. godine, a IPAM je u ovom okviru sproveo Razmatranje usaglašenosti.

4.1 Obaveze Banke u primeni Politike za zaštitu životne sredine i socijalna pitanja (ESP) iz 2014. godine i UR

ESP iz 2014. godine opisuje način na koji Banka treba da se bavi uticajima Projekata na životnu sredinu i socijalna pitanja tokom projektnog ciklusa, definišući odgovarajuće uloge i odgovornosti EBRD-a i njenih Klijenata u dizajniranju, sprovođenju i upravljanju projektima. Politika za zaštitu životne sredine i socijalna pitanja iz 2014. godine naročito pruža opšte smernice o ulozi EBRD-a kao međunarodne finansijske institucije posvećene ekološkoj i socijalnoj održivosti kao osnovnom aspektu postizanja rezultata u skladu sa njenim tranzicionim mandatom.

Kao takvi, svi projekti koje finansira EBRD treba da budu strukturirani tako da ispunjavaju zahteve Politike. U tu svrhu se od Klijenata očekuje da upravljaju ekološkim i socijalnim pitanjima povezanim sa projektom kako bi u razumnom vremenskom periodu ispunili Uslove za realizaciju (UR).

Tokom faze procene, Banka, u okviru svoje uloge, preispituje uticaje predloženog projekta na životnu sredinu i socijalna pitanja i definiše sa Klijentom mere za ublažavanje koje će biti potrebne za adresiranje ovih rizika. Banka u ovom procesu primenjuje hijerarhiju ublažavanja⁵, pri čemu je namera da se izbegne stvaranje uticaja na životnu sredinu ili društvo, a ako to nije moguće, da se umanjí, ublaži, nadoknati i/ili kompenzuje bilo koji negativni uticaj. Procenom će se utvrditi da li projekat može da bude sproveden u skladu sa ovom Politikom i UR i uključivaće procenu potencijalnih finansijskih, pravnih i reputacionih rizika, a takođe će utvrditi potencijalne ekološke i socijalne mogućnosti. U ovom procesu, EBRD može tražiti ekspertizu treće strane. Opseg procene se određuje od slučaja do slučaja.

Kada se Projekat odobri, EBRD nadgleda sprovođenje kako bi se osiguralo poštovanje dogovorenih uslova i politika i standarda EBRD-a.

⁵ Hijerarhija ublažavanja sadrži mere preduzete kako bi se izbeglo stvaranje ekoloških ili socijalnih uticaja od početka razvojnih aktivnosti, a tamo gde to nije moguće, sprovođenje dodatnih mera koje bi umanjile, ublažile i/ili nadoknadile bilo koje potencijalne preostale štetne uticaje.

Očekuje se da projekti zadovolje dobru međunarodnu praksu (GIP) koja se odnosi na ekološku i socijalnu održivost. Da bi pomogla Klijentima i/ili projektima da to ostvare, Banka je definisala specifične UR za ključne oblasti ekološke i socijalne održivosti.

U odnosu na trenutno razmatranje usaglašenosti, relevantni uslovi za realizaciju utvrđeni u Projektom zadatku su:

4.1.1. Uslov za realizaciju 1: Procena i upravljanje ekološkim i socijalnim uticajima i pitanjima

Ciljevi ovog UR su identifikacija i procena uticaja na životnu sredinu i socijalnih uticaja i pitanja projekta; usvajanje pristupa hijerarhije za ublažavanje kako bi se adresirali ti uticaji; promovisanje delotvorne upotrebe sistema za upravljanje za unapređen učinak E&S i; razvijanje Sistema za upravljanje životnom sredinom i socijalnim pitanjima (ESMS) prilagođenog prirodni projekta. Da bi to postigao, Projekat treba da:

- Proces procene uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja zasniva na nedavnim informacijama, uključujući tačan opis i razgraničenje projekta i povezanih aktivnosti, kao i polazne podatke iz sfere socijalnih i ekoloških pitanja.
- Identifikuje zainteresovane strane u projektu i osmisli plan za smisleno uključivanje zainteresovanih strana uzimajući u obzir njihove stavove i nedoumice prilikom planiranja, primene i upravljanja projektom u skladu sa UR10.
- Za projekte Kategorije A, od klijenta će se zahtevati da izvrši sveobuhvatnu Procenu uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja (ESIA), koja će sadržati ispitivanje tehnički i finansijski izvodljivih alternativa izvoru takvih uticaja, uključujući neprojektne alternative, i da dokumentuje obrazloženje za odabir određenog predloženog pravca delovanja. Takođe će identifikovati potencijalne mogućnosti poboljšanja i preporučiti sve mere potrebne za izbegavanje, ili tamo gde izbegavanje nije moguće, umanjivanje i ublažavanje negativnih uticaja⁶.

4.1.2. Uslov za realizaciju 3: Efikasnost resursa i sprečavanje i kontrola zagađenja

Ciljevi ovog UR su identifikovanje projektnih mogućnosti za poboljšanje efikasnosti energije, vode i resursa i smanjenje otpada; usvajanje pristupa hijerarhije ublažavanja kako bi se rešili negativni uticaji na zdravlje ljudi i životnu sredinu koji proizilaze iz korišćenja resursa i zagađujućih materija oslobođenih iz projekta, i promovisanje smanjenja emisije gasova sa efektima staklene bašte povezanih sa projektom. Da bi se to postiglo, Projekat treba da:

- Proceni proces procene životne sredine i socijalnih pitanja i utvrdi mogućnosti i alternative za efikasnost resursa vezanih za projekat u skladu sa dobrom međunarodnom praksom. Pritom će klijent usvojiti tehnički i finansijski izvodljive⁷ i isplativ⁸ mere za smanjenje potrošnje i poboljšanje

⁶ Procena uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja uzeće u obzir potencijalne direktne, indirektno i kumulativne uticaje povezane sa projektom, kao i potencijalne prekogranične uticaje, tamo gde je to relevantno.

⁷ Tehnička izvodljivost zasniva se na tome da li se predložene mere i akcije mogu sprovesti komercijalno dostupnim veštinama, opremom i materijalima, uzimajući u obzir prevladavajuće lokalne faktore kao što su klima, geografija, infrastruktura, bezbednost, upravljanje, kapacitet i operativna pouzdanost. Finansijska izvodljivost zasnovana je na komercijalnim razmatranjima uključujući relativnu veličinu dodatnih troškova usvajanja takvih mera i radnji u poređenju sa investicionim, operativnim i troškovima održavanja projekta.

⁸ Isplativost se određuje na osnovu kapitalnih i operativnih troškova i finansijskih koristi mera koja se razmatra tokom trajanja mere. Za potrebe ovog UR, mera efikasnosti resursa ili smanjenja emisije gasova sa efektom staklene bašte smatra se isplativim ako se očekuje da će pružiti povrat ulaganja ocenjen rihikomm koji je najmanje uporediv sa samim projektom.

efikasnosti u korišćenju energije, vode i drugih resursa, kao i za oporavak i ponovno korišćenje otpadnih materijala u sprovođenju projekta.

- Proces ekološke i socijalne procene će utvrditi odgovarajuće metode sprečavanja i kontrole zagađenja.
- Klijenti će strukturirati projekte u skladu sa relevantnim osnovnim ekološkim standardima EU, tamo gde se oni mogu primeniti na nivou projekta.
- Očekuje se da projekti koji uključuju nove objekte i operacije od samog početka ispunjavaju suštinske ekološke standarde EU (prema potrebi na nivou projekta) ili druge dogovorene ekološke standarde, kao i nacionalne regulatorne zahteve. Određeni projekti koji bi zbog svoje prirode i obima bili predmet Direktive EU o industrijskim emisijama i od njih će se zahtevati da zadovolje Najbolje dostupne tehnike (BAT) EU i s njima povezane standarde emisije i ispuštanja, bez obzira na lokaciju.
- Što se tiče projekata u državama članicama EU i u zemljama koje pristupaju EU, koje su kandidati i potencijalni kandidati za članstvo, a koji uključuju sanaciju postojećih objekata i/ili operacija i gde su identifikovani relevantni suštinski ekološki standardi EU, vremenski okvir za postizanje usklađenosti sa ovim standardima treba da uzima u obzir okvire dogovorene na nacionalnom nivou.

4.1.3. Uslov za realizaciju 10: Objavljivanje informacija i uključivanje nosilaca interesa

Ciljevi ovog UR su da pruži osnovu sistematskog pristupa uključivanja nosilaca interesa koji će pomoći klijentima da izgrade i održe konstruktivan odnos sa njihovim nosiocima interesa, a naročito sa direktno pogođenim zajednicama; promovišu poboljšani ekološki i socijalni učinak klijenata kroz delotvorno uključivanje nosilaca interesa u okviru projekta; promovišu i pruže sredstva za adekvatno uključivanje pogođenih zajednica tokom životnog ciklusa projekta o pitanjima koja bi mogla potencijalno da ih pogađaju i da osiguraju informisanje nosilaca interesa projekta o suštinskim ekološkim i socijalnim informacijama; i da osiguraju da se na žalbe pogođenih zajednica i drugih nosilaca interesa odgovori na odgovarajući način i da se njima adekvatno upravlja. Da bi se ovo postiglo, biće potrebno sledeće:

- Priprema i primena Plana za uključivanje nosilaca interesa (SEP). Ako su za uključivanje nosilaca interesa zaduženi nadležni državni organi, klijent će sarađivati i dopunjavati po potrebi kako bi se postigli rezultati.
- Informacije o projektu treba da budu obelodanjene pravovremeno, na dostupan i kulturološki odgovarajući način.
- Projekti Kategorije A zahtevaće od klijenta da izvrši formalizovani, participativni proces ESIA.
- Klijent će pogođenim stranama obelodaniti Akcioni plan za upravljanje životnom sredinom i socijalnim pitanjima.
- Klijent mora da učini ESIA javno dostupnim tokom celog trajanja projekta, ali se taj dokument s vremena na vreme može dopunjavati dodatnim informacijama ili arhivirati nakon završetka projekta, sve dok ostane blagovremeno dostupan na zahtev.

5. Analiza usaglašenosti EBRD-a sa Politikom zaštite životne sredine i socijalnih pitanja (ESP) iz 2014. godine

5.1 Uslov za realizaciju 1 (UR 1): procena i upravljanje ekološkim i socijalnim uticajima

5.1.1. Opseg primene

Ovaj UR odnosi se na sve projekte koje direktno finansira EBRD. Klijent će, kao deo svog procesa procene uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja, utvrditi relevantne zahteve ovog UR i način na koji će se oni rešavati i njima upravljati kroz dizajn projekta, izgradnju, operacije i rashodovanje ili zatvaranje i ponovno uspostavljanje.

‘Za potrebe UR, termin „projekat“ odnosi se na definisan skup poslovnih aktivnosti za koje klijent traži finansiranje EBRD-a ili gde je finansiranje EBRD-a već opredeljeno, skup poslovnih aktivnosti definisanih u ugovorima o finansiranju, koje je odobrio Odbor direktora EBRD-a ili drugo telo koje donosi odluke’.

Projekti koji uključuju nova postrojenja ili poslovne aktivnosti trebalo bi da budu dizajnirani tako da zadovoljavaju uslove UR od samog početka. Tamo gde se projekat odnosi na postojeće objekte ili ako projekat ne ispunjava UR od samog početka, od klijenta će se tražiti da pripremi i primeni Akcioni plan za životnu sredinu i socijalna pitanja (ESAP).

5.1.2. Pitanja koja su pokrenuli Podnosioci zahteva

Podnosioci zahteva doveli su u pitanje robusnost procena uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja, navodeći da Banka nije primenila hijerarhiju ublažavanja uticaja i navodeći da nije sprovedena procena alternativa. Iz njihove perspektive je trebalo da bude primenjena hijerarhija otpada, ugrađena u Okvirnu direktivu EU o otpadu, daju prednost drugim oblicima upravljanja otpadom koji bi mogli generisati više uštede u energiji i resursima. Pored toga, oni navode da Projekat ne uključuje nijedan element sprečavanja, ponovne upotrebe ili recikliranja komunalnog otpada, na taj način preskačući apskete „izbegavanja“ i „umanjivanja“ u hijerarhiji ublažavanja.

Pored toga, oni dovode u pitanje usklađenost Projekta sa standardima Eu za kontrolu zagađenja i potencijalne direktne i indirektno socijalne uticaje na neformalne skupljače otpada. Podnosioci zahteva posebno dovode u pitanje odluku opredeljivanja za rešenje spalionice otpada umesto drugih alternativa za upravljanje otpadom koje bi, po njihovom mišljenju, bile energetske efikasnije.

5.1.3. Nalazi Razmatranja usaglašenosti

U skladu sa Kategorijom A u kojoj je Projekat klasifikovan, Banka je zahtevala od Klijenta da izradi Procenu zaštite životne sredine i socijalnih pitanja u skladu sa međunarodnim standardima, što je utvrđeno da srpska EIA nema adekvatan opseg niti nivo detalja kako bi se ispunili zahtevi međunarodnih zajmodavaca u okviru Projekta. Klijent je angažovao EGIS-Group da pripremi ESIA u skladu sa međunarodnim standardima zajmoprimaca (tj. srpski zakoni i propisi, ESP EBRD-a iz 2014. godine i povezani UR, ESP i PS IFC-a iz 2012. godine, Ekvatorski principi, opšte i sektorski specifične Smernice Grupe Svetske banke u oblasti životne sredine, zdravlja i bezbednosti (EHS) za postrojenja za otpad⁹) i Direktivama Evropske unije (EU).

Zajmodavci su angažovali ARUP CONSULTING kao nezavisnog konsultanta za životnu sredinu i socijalna pitanja, da pregleda ESIA i druge relevantne dokumente kako bi se osiguralo njihovo usaglašavanje sa

⁹ Smernice Grupe Svetske banke iz 2007. godine u oblasti životne sredine, zdravlja i bezbednosti u postrojenjima za otpad su trenutno u fazi revizije, a prve konsultacije su održane krajem 2019. godine.

zahtevima EBRD-a. Nezavisni konsultant za životnu sredinu i socijalna pitanja (IESC) je potvrdio da su ESIA i drugi dokumenti, uz manje nedostatke koji će se otkloniti kroz ESAP i snažni nadzor, u skladu sa zahtevima EBRD-a.

- **Pristup hijerarhije ublažavanja**

U odnosu na hijerarhiju ublažavanja, EISA pruža mere ublažavanja za utvrđene ekološke i socijalne uticaje, što potvrđuje Izveštaj detaljne analize životne sredine i socijalnih pitanja: „[dokument] navodi detalje o utvrđenim rizicima i uticajima tokom čitavog projektnog ciklusa i objašnjava hijerarhiju ublažavanja koja je razvijena u cilju izbegavanja, smanjenja i, gde je potrebno, otklanjanja negativnih uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja“. Hijerarhija ublažavanja je uspostavljena u okviru Projekta u skladu sa Politikom zaštite životne sredine i socijalnih pitanja (ESP) iz 2014. godine.

Što se tiče pristupa hijerarhije ublažavanja, Podnosiocizahteva navode da „u slučaju bilo kog projekta upravljanja otpadom, izbegavanje negativnih uticaja mora da počne primenom hijerarhije otpada, sadržane u Okvirnoj direktivi EU o otpadu, koja daje prioritet onim oblicima upravljanja otpadom koji štede najviše energije i resursa. Stoga prvi korak mora biti sprečavanje otpada, nakon čega sledi priprema za ponovnu upotrebu, zatim reciklaža, a tek onda oporavak i odlaganje energije“. Stoga se pitanja navedena u Zahtevu fokusiraju na odluke koje je GB doneo u vezi sa uključivanjem spalionice za dobijanje energije iz otpada u Opsegu Projekta i implikacije koje Projekat može imati za Srbiju u upravljanju otpadom u narednim godinama.

ESP iz 2014. godine utvrđuje ekološke i socijalne zahteve za projekte koje finansira EBRD, a IPAM vrši nezavisni pregled navedenih pitanja koja se tiču projekata koje finansira Banka¹⁰. Iz ove perspektive, bez obzira na značaj iznetih pitanja, primena Okvirne direktive EU za otpad za utvrđivanje adekvatnosti Projekta nije u nadležnosti ovog Razmatranja usaglašenosti.

Pregledom koji je sproveo IPAM je utvrđeno da je Banka ispunila zahteve ESP-a iz 2014. godine u vezi sa primenom pristupa hijerarhije ublažavanja na Projektu.

¹⁰ U skladu sa paragrafom 2 ESP-a iz 2014. godine: „Za potrebe UR, termin „projekat“ odnosi se na definisani skup poslovnih aktivnosti za koje klijent traži finansiranje EBRD-a, ili gde je finansiranje EBRD-a već opredeljeno, skup poslovnih aktivnosti definisanih u finansijskim sporazumima, koje je odobrio Odbor direktora EBRD-a ili drugo telo koje donosi odluke“)

- **Korišćenje najnovijih informacija**

UR1 zahteva da se proces procene uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja zasniva na najnovijim informacijama, uključujući tačan opis i razgraničenje projekta i povezanih aktivnosti klijenta, i polazne podatke o socijalnim i ekološkim pitanjima na odgovarajućem nivou detalja.

Opsežni izveštaj pružio je prvu osnovu procenu kako bi se utvrdio broj i razmera dodatnih osnovnih i tehničkih studija potrebnih za ESIA. Polazne vrednosti su uključivale prve verzije ESIA sa podacima iz 2015. i 2016. godine. Revidirana ESIA trenutno sadrži odeljak (str. 217-469) sa detaljnim podacima o životnoj sredini i socijalnim pitanjima iz 2016, 2017. i 2018. godine za zagađenje vazduha.

- **Procena uticaja na klimu (GHG), kvalitet vazduha i socio-ekonomskog uticaja**

Nalazi ovog Razmatranja usaglašenosti potvrđuju da je nivo detalja naveden u ESIA bio adekvatan za procenu emisija u vazduhu. Projekcije otpada koje su korišćene za utvrđivanje usklađenosti projekta sa Direktivom EU o upravljanju otpadom od recikliranju od 65% u 2035. godini, ili 2040. godini, takođe čine komercijalnu osnovu za modalitet JPP i ažurirane su nekoliko puta. Projekcije su u najboljem slučaju procene zasnovane na pretpostavkama rasta stanovništva i otpada iz domaćinstava kao funkcije BDP-a. Ove procene treba da se menjaju i ažuriraju sa ažuriranjem dostupnih informacija i planovima nadzora koji su adekvatno usklađeni.

Prema postojećim projektnim dokumentima, projekcija predviđa da će biti moguće ispuniti direktivu EU o recikliranju sa operativnim postrojenjem za dobijanje energije iz otpada (EfW) od 340 ktpa kao deo šire nacionalne strategije za upravljanje otpadom. Međutim, efekti rešenja za upravljanje otpadom na stopu reciklaže bez EfW nisu procenjeni kao deo procesa EBRD-a za ocenu i procesa javnih konsultacija. Alternativna rešenja za upravljanje otpadom su utvrđena i procenjena u opsežnim studijama pre ESIA koju su sprovedeli zajmodavci, što je dovelo do modaliteta projekta o kome je odlučeno godinama pre nego što je Odbor EBRD-a odobrio projekat. Generalno, pregledom IPAM-a je utvrđeno da se smatralo da druge alternative nisu finansijski izvodljive.

- **Plan raseljavanja i Obnova egzistencije**

Prema ESDD-u, sprovedeno je nekoliko istraživanja u vezi sa neformalnim naseljem na deponiji gde je 17 domaćinstava imalo prebivalište i koja bi zahtevala preseljenje.

I Opsežni izveštaj i ESDD utvrđuju potrebu za izradom Akcionog plana za raseljavanje koji je u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, ali se takođe bave zahtevima MFI, uključujući socio-ekonomsko istraživanje pogođenih zajednica, matricu prava i naknade.

Gradsko veće Grada Beograda je usvojilo Akcioni plan za raseljavanje (RAP), koji je zatim objavljen u skladu sa srpskim zakonima u Službenom glasniku Grada Beograda br. 86/2018.

Konačno, ESAP sadrži odredbe koje se odnose na efikasnu primenu RAP-a i imenovanje nezavisnog konsultanta za sprovođenje periodične evaluacije procesa preseljenja i delotvornosti sprovedenih mera za uspešno obnavljanje sredstava za život skupljača otpada.

5.2. UR 3: Pitanja efikasnost resursa i sprečavanje i kontrola zagađenja koje su pokrenuli Podnosioci zahteva

Podnosioci zahteva navode neusaglašenost sa standardima EU za kontrolu zagađenja: navodeći da komponenta spalionice projekta nije u skladu sa novim standardima EU o spaljivanju otpada BREF¹¹ (odobrenim 17. juna 2019. godine), a pored toga navode i da ESIA EBRD-a i EIA koju su objavile srpske vlasti ne razmatraju BREF kao standardi zahtev koji treba poštovati u dizajniranju projekata¹².

5.2.1. Nalazi Razmatranja usaglašenosti

Konkretno, ESIA navodi da je „studija o proceni uticaja na životnu sredinu i socijalna pitanja (ESIA) strukturirana da zadovolji relevantne srpske i bitne ekološke standarde EU, uključujući (ali ne ograničavajući se na) odgovarajuće zahteve Direktive o Proceni uticaja na životnu sredinu (EIA) (ažuriranoj 2014. godine), Direktive o industrijskim emisijama (Direktiva EU 2010/75/EC o industrijskim emisijama – IED – Direktiva o industrijskim emisijama), Otpad: Direktiva 2008/98/EC (Okvirna direktiva o otpadu), Standarda za deponije: Direktiva EU 1999/31/EC (Direktiva o deponijama), osim odredbi o diverziji biorazgradivog komunalnog otpada (BMW)) i Direktiva o pticama i staništima. Kada se srpski propisi razlikuju od osnovnih ekoloških standarda EU, Projekat će biti usklađen sa strožijim standardima¹³.”

Prema ESDD-u, polazne studije o kvalitetu vazduha prema Standardima kvaliteta vazduha (ARQ) koje je EU uspostavila početkom 2018. godine. Pored toga, ESIA pruža informacije o studiji raspršivanja vazduha sprovedenoj radi utvrđivanja uticaja na kvalitet vazduha tokom operativne faze Projekta. Rezultati su pokazali da će dizajnerska rešenja i mere za ublažavanje održati kvalitet vazduha na zadovoljavajućem nivou. Pored toga, praćenje kvaliteta ambijentalnog vazduha takođe je predviđeno u okviru ESIA i planirano je da se sprovede tokom izgradnje i u fazi rada postrojenja.

U projektnoj dokumentaciji se navodi da je Projekat osmišljen tako da zadovoljava ograničenja emisije iz važeće Direktive o industrijskoj emisiji (IED) 2010/75/EU; a u vreme pripreme ESIA, usvojeni zvanični BREF za spaljivanje otpada je bio iz avgusta 2006. godine; ista verzija ostala je na snazi. Stoga se može zaključiti da je u ESIA predstavljeno poređenje sa graničnim vrednostima emisija iz BREF-a za spaljivanje otpada iz 2006. godine.

Dalje se navodi da će, sa napredovanjem izgradnje u Projektu, kao i izgradnje EfW, ukoliko druge granične vrednosti emisija/BREF budu na snazi, Projekat preduzeti neophodne korake kako bi poštovao takve nove zahteve za koje Vlada Srbije može da odluči da ih transponuje i uvede u srpsko zakonodavstvo.

Banka je promovisala i potvrdila da je Projekat strukturiran u skladu sa važećim standardima EU u oblasti zaštite životne sredine (tačnije, Okvirnom direktivom o otpadu, Direktivom o proceni uticaja na životnu sredinu i Direktivom o industrijskoj emisiji), primenjivim na nivo Projekta, u skladu sa UR 3.9 i B.7. Ovim Razmatranjem usaglašenosti potvrđuje se da je u pravnoj dokumentaciji vidljivo da se na nivou Projekta moraju ispuniti suštinski standardi EU u oblasti zaštite životne sredine. Opseg Projekta je, prema parametrima koje je prethodno definisao Klijent, naveden u studijama za zaštitu životne sredine i socijalnih pitanja iz 2016. i 2017. godine sa javnim referencama na gore pomenute standarde EU.

¹¹ BREF je skup referentnih dokumenata koji obuhvataju, koliko je to primenjivo, industrijske aktivnosti navedene u Aneksu 1 IPPC Direktive EU.

¹² Revidirani BREF za spaljivanje otpada je objavljen 20. decembra 2019. godine.
(https://eippcb.jrc.ec.europa.eu/sites/default/files/2020-01/JRC118637_WI_Bref_2019_published_0.pdf)

¹³ ESIA, Odeljak B.4, str. 49.

5.3. Uslov za realizaciju 10: Objavljivanje informacija i uključivanje nosilaca interesa

5.3.1. Pitanja koja su pokrenuli Podnosioci zahteva

Zahtev iznosi zabrinutost u vezi sa periodom pristupa javnosti i periodom objavljivanja tehničkih studija za procenu ekoloških i socijalnih uticaja Projekta.

5.3.2. Nalazi Razmatranja usaglašenosti

Tokom procesa razmatranja usaglašenosti, IPAM je pregledao načine na koje je Banka osigurala sprovođenje sistematskog pristupa u uključivanju nosilaca interesa tokom trajanja Projekta do danas. UR10 zahteva od Klijenta da uključivanje nosilaca interesa sprovodi tako što će omogućiti lokalnim pogođenim zajednicama i drugim relevantnim nosiocima interesa pristup pravovremenim, relevantnim, razumljivim i dostupnim informacijama, na kulturološki adekvatan način. Ako su za uključivanje nadležni državni organi, klijent će saradivati i dopunjavati taj odnos po potrebi. Dalje, za projekat Kategorije A potreban je formalizovani, participativni postupak ESIA.

Grad Beograd je bio odgovoran za formulisanje Plana za uključivanje nosilaca interesa preko Sekretarijata za zaštitu životne sredine, a za njegovu primenu je odgovoran Klijent.

ESIA paket je obelodanjen u oktobru 2018. godine i sadržao je ESIA, SEP, Akcioni plan za raseljavanje (RAP), Akcioni plan za životnu sredinu i socijalna pitanja (ESAP) i Netehnički rezime. Ovi dokumenti su dostupni nosiocima interesa putem veb stranica Grada Beograda, Klijenta, Opštine Grocka, EBRD-a i IFC-a. Pored toga su dostupne štampane kopije dokumenata u Sekretarijatu za zaštitu životne sredine u Opštini Grocka, Kancelariji EBRD-a u Beogradu i na ulaznoj kapiji deponije Vinča.

U skladu sa obavezama Banke iz ESP iz 2014. godine, ESIA i povezana dokumentacija obelodanjeni su 2018. godine, a povezane konsultacije su pratile proceduralne zahteve EBRD-a u ispunjavanju zahteva za ESP. Međutim, opsežne studije i ranije konsultacije koje je sproveo GB, kao i dokumentacija i informacije koje se dele sa ponuđačima, uključujući projekcije otpada, koje bi se mogle smatrati relevantnim, nisu činile deo informativnog paketa koji je EBRD delila tokom svog formalnog procesa konsultacija.

Tokom perioda između obelodanjivanja podataka i odobrenja Odbora, Banka je dobijala komentare samo od *Ne davimo Beograd*, koji su jedan od Podnosilaca zahteva. Prema navodima Banke, kao rezultat uključivanja, neki delovima ESIA su ažurirani kako bi se pružila dodatna pojašnjenja i obezbedilo usklađivanje engleske i srpske verzije. Ažurirana verzija je poslata u septembru 2019. godine.

Što se tiče odgovora na šire kontekstualno uključivanje u odnosu na strategiju Srbije za upravljanje otpadom, IPAM utvrđuje da to nije u okviru Projekta i stoga se uzdržava od komentara.

Konačno, Banka je nastojala da obezbedi detaljnu analizu u pogledu obnavljanja sredstava za život i aspekta raseljavanja zahtevajući izradu posebnog Akcionog plana za raseljavanje. Plan je u vlasništvu Grada Beograda i u njemu se posebno navodi UR 5 EBRD-a kao glavni zahtev.

Na osnovu nalaza razmatranja usaglašenosti, IPAM utvrđuje da je Banka ispunila zahteve postavljene u ESP iz 2014. godine i UR10. Banka je promovisala i pokazala dobru praksu u uključivanju nosilaca interesa i obelodanjivanju informacija u vezi sa Projektom i njegovim uticajima. Takođe je nastavila komunikaciju sa nosiocima interesa prema potrebi i odgovorila je na zabrinutost u skladu sa svojom ulogom u trenutnom projektu.

6. Zaključci i preporuke

Ovim Razmatranjem usaglašenosti utvrđeno je da je u vezi sa pitanjima koja su iznesena u Zahtevu 2019/02 koja se odnose na **Projekat javno-privatnog partnerstva *Belgrade Solid Waste* (Beogradski projekat dobijanja energije iz otpada u Vinči) Public Private Partnership Project**, Banka poštovala opšte odredbe utvrđene u **Politici za zaštitu životne sredine i socijalna pitanja (ESP) iz 2014. godine i relevantne Uslove za realizaciju (UR), posebno UR1, UR3 i UR10**. Takođe postoje dokazi da je EBRD svojim akcijama nastojala da obezbedi usklađenost Projekta sa relevantnim srpskim zakonodavstvom i važećim direktivama EU.

Projekat je od velike važnosti za sanaciju deponije Vinča koja, ako ostane u sadašnjem stanju, predstavlja značajnu ekološku odgovornost. Podrška Banke će stvoriti važne ekološke i srodne zdravstvene koristi nakon što postane operativna. Međutim, s obzirom na vreme inicijative i životni ciklus Projekta, mogle bi se postići veće koristi da je EBRD uzela u obzir sledeće:

- Doprinos Projekta srednjoročnim i dugoročnim nacionalnim ciljevima i ciljevima grada u upravljanju otpadom.
- Tekuće revizije direktiva EU i najbolje prakse za upravljanje otpadom i spaljivanje otpada.
- Tekuću reviziju Smernica za životnu sredinu, zdravlje i bezbednost (ESH) Grupe Svetske banke za objekte za upravljanje otpadom.

Gledajući u budućnost, IPAM smatra da bi usvajanje šireg pristupa, posebno u fazi procene, ne samo ojačalo ukupnu održivost portfelja Banke, već bi takođe povećalo dodatnost finansiranja EBRD-a u ovom sektoru.

Nakon pažljivog razmatranja, IPAM daje sledeće preporuke rukovodstvu Banke:

- Za buduće projekte upravljanja otpadom u Srbiji, potrebno je izvršiti kumulativne procene uticaja uz odgovarajuće uzimanje u obzir doprinosa ovog projekta, tako da portfelj finansiranja EBRD-a u tom sektoru i dalje efikasno podržava Srbiju u dostizanju ciljeva EU.
- Promovisati rano i potpuno objavljivanje relevantnih studija tokom faze utvrđivanja opsega, kako bi se osiguralo pravovremeno i robusno uključivanje nosilaca interesa.
- Za komponentu Projekta JPP proizvodnje energije iz otpada, Banka treba da nastavi da promoviše aktivno uključivanje nosilaca interesa, naročito u vezi sa sprovođenjem mera ublažavanja u vezi sa fazom operacije i njihovim ishodima.
- Kao što je utvrđeno u nekoliko projektnih dokumenata, promovisanje snažnog praćenje kako bi se osiguralo da Projekat ostvari planirani učinak.
- Održavati dinamični pristup u proceni životne sredine i socijalnih pitanja kako bi se adresirale varijacije stvarnih uticaja u odnosu na procenjeni uticaj i kako bi se osiguralo da Klijent upravlja ovim uticajima u skladu sa Politikom zaštite životne sredine i socijalnih pitanja EBRD-a i zahtevima EU.

U skladu sa paragrafom 2.7.2 Politike projektne odgovornosti iz 2019. godine koja definiše postupak koji treba slediti ako IPAM utvrdi Usaglašenost Banke, IPAM će podneti konačni izveštaj o Razmatranju usaglašenosti Predsedniku i Odboru u cilju informisanja, a nakon toga će zatvoriti predmet. Nakon ovoga, IPAM će podeliti konačni Izveštaj o Razmatranju usaglašenosti sa Stranama i takođe će ga objaviti u Registru predmeta.